

alább itt Erdély nyugoti részében. A mult nyári félévben Medgyesy Béla tanárjelölt ur foglalkozott ezen két zárványnak kőzettani vizsgálásával, s érdemesnek tartom a vizsgálat eredményeit ezennel közzétenni.

„A quartzporphyr makroszcopiailag vizsgálva igen tömör, szarukő-nemű, sötétpiros színű alapanyagból áll, melyből szép testszínű földpát és szürke quarcz kristályszemek vannak kiválva. A mikroszcopiai vizsgálat következő eredményre vezetett. Az alapanyag össze-vissza repedezett, telve van apró világosabb és sötétebb foltokkal, mely utóbbiak színe nyilván a vasoxydtól származik, míg a világos részek nem egyebek quarczszemeknél. Vannak még benne apró kékes színű foltoeskák és pettyek, melyek keresztezett nikólok közt tarka színeket váltanak, a miből következtethető, hogy az alapanyag nem üveges, hanem kristályos szerkezetű, még pedig mikrokristályos. A földpátban apró sárga foltoeskák mutatkoznak a vasoxydtól. A quarcz, viztisza átlátszó mezők gyanánt mutatkozik, melyekben itt-ott magnetit szemcsék láthatók parányi fekete pontok alakjában. A földpát a Szabó-féle lángelemzési kísérletnek alávetve, a loxoklas-sorba tartozó orthoklasnak bizonyodott. Az alapanyag ugyanúgy vizsgálva, jóval nehezebben olvadt, míg lángfestés tekintetében közel áll a földpátjegecekhez. Ebből kitűnik, hogy az alapanyag uralkodólag csakugyan tömör loxoklas (-felsit), de hogy igen apró szabad quarczot is kell tartalmaznia.“

„A granit következő összetételűnek találtatott: áll az quarczból, földpátból és muscovitból, mint főelegyrészekből, továbbá gránátból turmalinból, mint esetleges elegyrészekből. — A quarcz szürke, a földpát fehér kis szemekben mutatkozik, a muscovit pedig ezüstfehér fénylő lemezekben fordul elő; a turmalin fekete fénylő oszlopkákat, a granat végre mákszemnyi piros kristályszemeket képez. A Szabó-féle lángkísérlet itt kimutatta, hogy a földpát a perthit-sorba tartozó orthoklas.“

Ilyen granitot legközelebb csak Offenbánya vidékéről ismerek, hol a Smida nevű hegynek kőzete hasonlít hozzá; azonban nem valószínűtlen, hogy a gyalui havasok tömegében is kapható lenne ugyanezen változat, miután a turmalin tudvalevőleg igen is elterjedt mellékes elegyrész az itteni granitokban.

Közli Dr. Koch.

3. Ősemlősök csontjai a pesterei barlangból. (Bemutatva a társ. oct. 15-ki szakülésén.) Ez évi július elején dr. Daday J. és Klir J. urak társaságában két napot töltöttem a pesterei barlangban, kutatván kihalt ősemlősök csontmaradványai után; az eredmény kielégítő volt, miután több érdekes darab birtokába jutottam. Dr. Daday a pesterei barlang termé-

szeti viszonyait, annak alakját, de különösen faunáját már részletesen megismertette*), nekem tehát ez alkalommal nem maradt egyéb hátra, mint az általam gyűjtött néhány, ritkaságánál fogva érdekes, ősemlős csontmaradványnak rövid megemlítése, mely egyuttal mintegy folytatásának és kiegészítésének tekinthető a dr. Daday közleményének.

A pesterei barlang u. n. csont-csarnokban, mint tudva van, kiválóan a *barlangi medve* (*Ursus spelaeus* Blb.) csontmaradványai találhatóak. Ez ősemlős hazánk csontbarlangjaiban mindenütt otthonos, de talán sehol sem fordul elő oly nagy mennyiségben, mint a pesterei barlangban, daczára annak, hogy már sokan szekérszámra vittek el innen csontokat, még most is bőven lelhetők azok; a lábszárcsontok, bordák és állkapcsok még számos kutatót kielégíthetnek, de koponyák már a ritkaságok közé tartoznak; nekem sikerült ez állat egy ép koponyáját találnom alsó állkapcsokkal együtt.

Hazánk csontbarlangjaiban a ritkaságok közé tartozik a *barlangi hyaena* (*Hyaena spelaea*), a pesterei barlangban azonban úgy látszik, a medve csontok mellett ez a leggyakoribb. A múlt évben Mártonfi L. egy teljesen ép koponyát hozott onnan a muzeum-egylet gyűjteményébe; az általam gyűjtött csontok közt pedig egy megcsontított koponya és egy felsőbal állkapocs töredéke látható, melyen a metsző-, tépő- és két zápfog még a legnagyobb épségben meg vannak.

Sokkal érdekesebb még a *barlangi farkas* felső bal állkapcsa, melyen szintén a metsző-, szem- és zápfogak még teljesen épek. Ez állkapocsnál az a legérdekesebb, hogy ennél az első zápfoggal egy irányban a szájadlásból kinőtt egy számfeletti zápfog látható.

Végtére hoztam a pesterei barlangból két igen vékony falu, sima felületű, gömbölyded csontkoponyát is, a melyek az *Ursus spelaeus* koponya csontjaival a legkisebb hasonlatosságot sem mutatják; dr. Daday e koponyákat fiatal medve koponyáinak tartja, én azonban — igazat megvalva — több jellegnél fogva, más ősemlős koponyáinak tartom.

Dr. Primics György.

4. Utószó a Kolozsvárt fogott Skorpiót tárgyaló közleményhez.

A szakosztálynak f. évi február 6-án tartott ülésén egy Kolozsvárt a bel-farkasuczai gróf Bethlen-féle házban 1879. évi november elején fogott Skorpiót mutattam be (V. ö. p. 71.) s kiemelttem, hogy a kedvező év-

*) Lásd a jelen számot.